

نقش عرف در تعیین نفقه و مهریه

فریبا حاجعلی^۱، فریبا طایی^۲

۱- دانشیار دانشگاه الزهراء(س). (نویسنده مسئول) F.hajiali@alzahra.ac.ir

۲- دانشجوی دوره ی کارشناسی ارشد فقه و مبانی حقوق اسلامی دانشگاه الزهراء (س) faribataee73@gmail.com

چکیده

عنوان معیار تشخیص عرف در فقه و حقوق اسلامی و حقوق سایر کشورها ارزش و تأثیر بسزایی دارد؛ تا جایی که در بسیاری از مسائل به آن ارجاع داده شده است: از جمله مسائل مهم و رایج در جامعه که عرف در آن تأثیر فراوان و بسزایی دارد؛ دو مسأله ((نفقه)) و ((مهریه)) است.

چه بسا در عرف، آنچه که نسبت به نفقه اهمیت دارد؛ الزام، عهده دار شدن شوهر به عنوان ریاست خانواده، به تأمین معاش زن و فرزندان خود است؛ لذا نیازهای زوجه را نمی توان محصور در: مسکن، البسه، غذا، اساس منزل، خادم و هزینه های درمانی و بهداشتی دانست، که در ماده ۱۱۰۷ قانون مدنی به آن اشاره شده است؛ زیرا نیازهای زوجه در شرایط و زمان های مختلف متفاوت است؛ و به دلیل اینکه ریاست خانواده بر عهده شوهر است لذا در تعیین میزان نفقه زوجه، وضع مالی شوهر ملاک است.

اما در مسأله مهریه متأسفانه به دلیل تأثیر عرف در فرهنگ مردم و مسأله چشم همچشمی، میزان مهریه ها به اندازه چشم گیری افزایش یافته است؛ به این دلیل که خانواده ها تصور می کند تعیین مهریه های سنگین باعث پایداری بنیان خانواده می شود؛ در صورتی که بر خلاف تصور نابجای آنها، کانون خانواده به وسیله مهر و محبت و صلح، پایدار می ماند؛ مهریه های سنگین نه تنها مانع از طلاق زوجین نمی شود؛ بلکه سدی در راه تشکیل خانواده و تأخیر در امر ازدواج می شود. با توجه به مباحثی که گفته شد در این مقاله به تحلیل و تبیین نقش عرف در نفقه و مهریه می پردازیم.

کلید واژگان: عرف، نفقه، مهریه، خانواده، نیازها، آداب و رسوم

مقدمه

اهمیت عرف و قواعد عرفی در نظام های حقوقی بر کسی پوشیده نیست. نظام های حقوقی همه در محیط عرف شکل گرفته است و تحت تأثیر آن قرار می گیرند؛ و با توجه به این که عرف و نیازهای جامعه ما با گذر زمان در حال تغییر و تحول است و قانون ما تحت